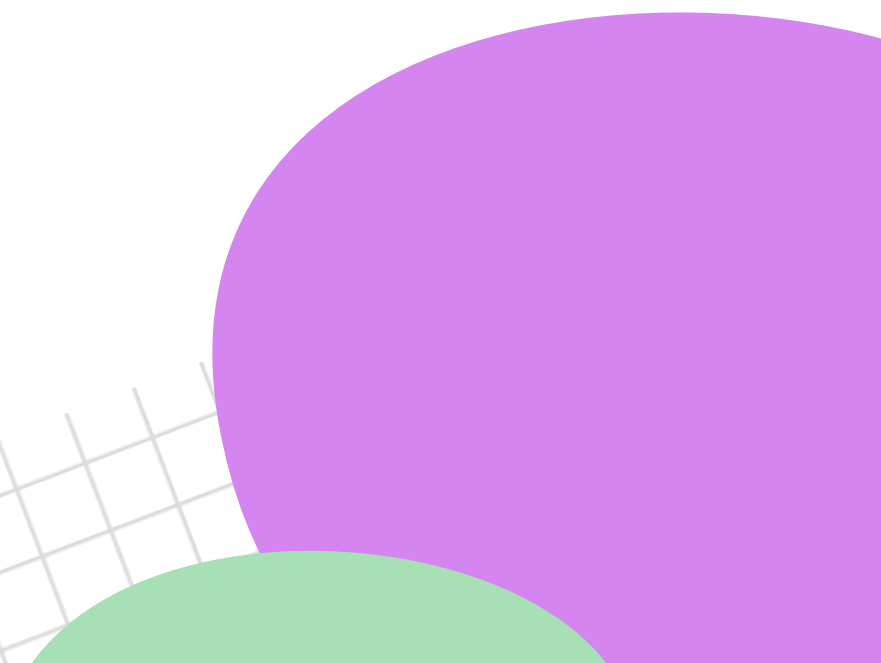
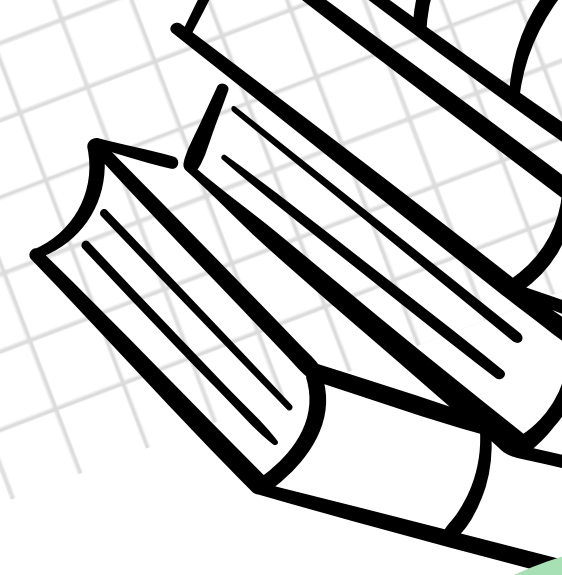
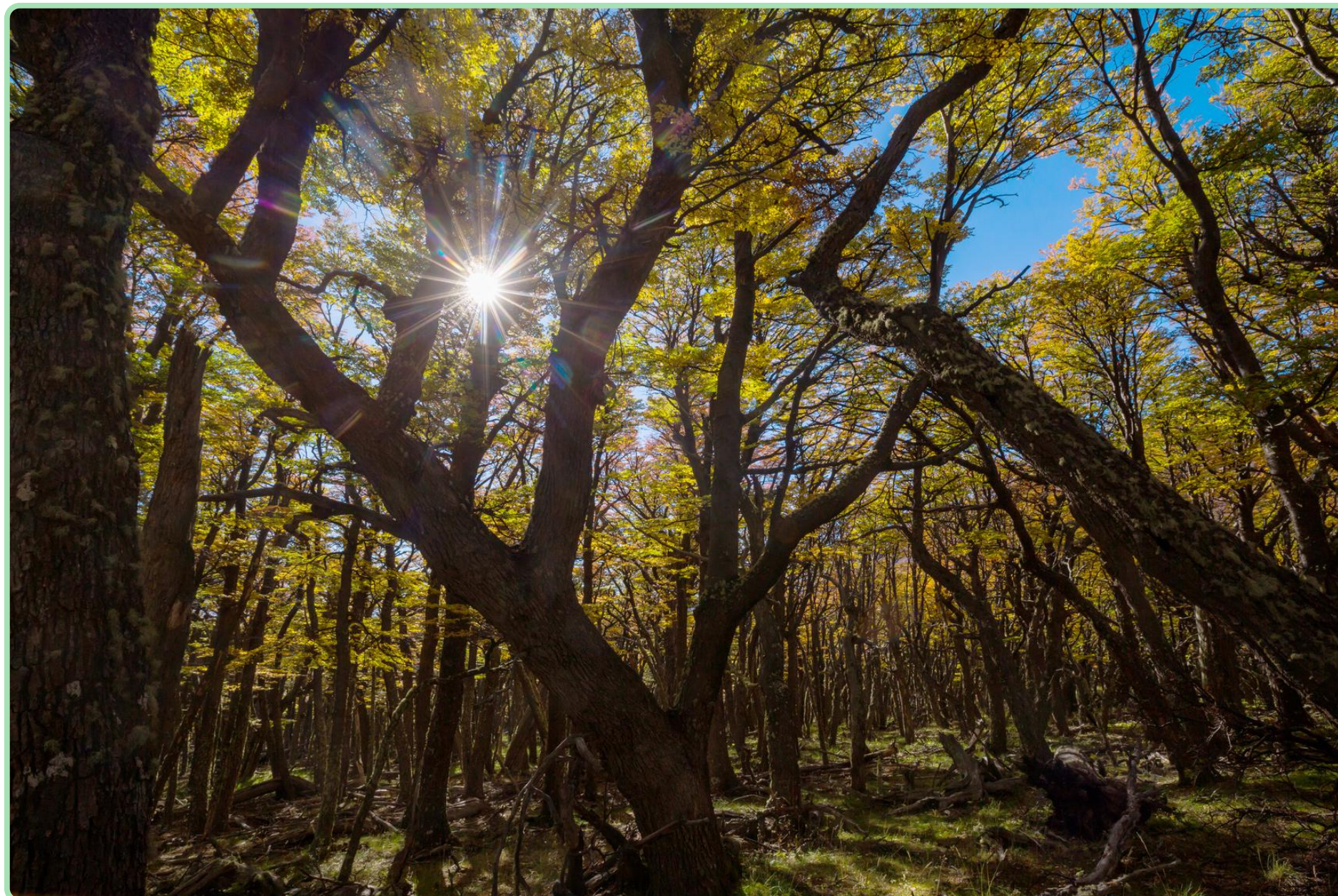

Дива коріння та крони

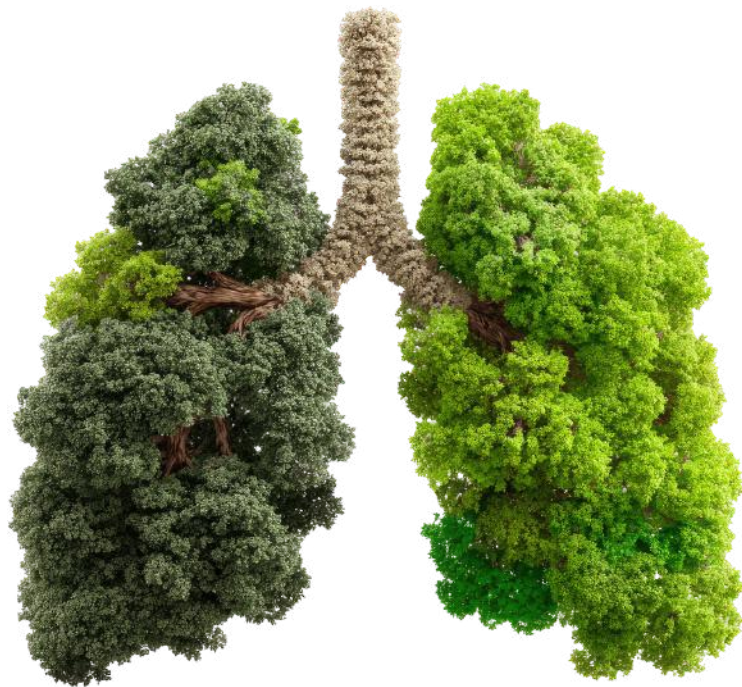

21 березня Міжнародний день лісів

**«Найкращий час, щоб посадити дерево, був двадцять років тому.
Наступний найкращий час — сьогодні»**

Легені планети.

Одне доросле дерево за рік виробляє кисень для двох людей.

Природний кондиціонер.

У спеку дерева знижують температуру повітря навколо себе на 5-10°C.

Захист ґрунту.

Коріння дерев запобігає ерозії та зберігає вологу.

Райдужний евкаліпт

Місце зростання:

- Вологі ліси Філіппін, Індонезії, Папуа Нової Гвінеї, Гаваї, Флорида.

Особливості:

- Швидкоросле, може сягати висоти 80 м.
- Кора дерева відшаровується (оновлюється) вузькими смужками в різний час, протягом року. Під зовнішнім шаром спочатку відкривається яскраво-зелена «молода» кора, здатна фотосинтезувати. З часом вона окислюється на повітрі (виділяються спеціальні речовини, що захищають дерево від грибків) та змінює свій колір на синій, фіолетовий, помаранчевий, бордовий. Коли з'являється коричневий, тоді цикл починається знову.
- Через свою незвичну красу дерево перебуває під загрозою зникнення.

Драконове дерево

Місце зростання:

- Ендемік острова Сокотра (Ємен) в Індійському океані.

Особливості:

- При пошкодженні кори виділяє густу, темно-червону смолу, яка швидко застигає на повітрі. За легендами, вважалось, що це кров дракона. Також, «Кривавий» сік протягом тисячоліть цінувався як магічний еліксир.
- Крона драконового дерева - це один з механізмів виживання в умовах екстремальної спеки. Густо переплетені гілки створюють щільну тінь, яка захищає коріння від випаровування вологи.
- Надзвичайно повільно росте, відсутні річні кільця.
- Перебуває у критичному стані через зміни клімату.

Баобаб

Місце зростання:

- Савани Африки, Мадагаскару та Північно-Західної Австралії.

Особливості:

- Стовбур баобаба нагадує величезну губку.
- У сезон дощів дерево вбирає в себе тонни води, а дорослий екземпляр здатний накопичити до 120 000 літрів вологи!
- Більшу частину року баобаб стоїть без листя, а його розлогі, покручені гілки схожі на коріння, що тягнуться до неба. Це ще одна стратегія виживання: мінімум листя, а отже мінімум випаровування дорогоцінної води.
- Діаметр стовбура сягає 9 м., а висота 18 м., відсутні річні кільця.
- За останні десятиліття багато найстаріших баобабів Африки раптово загинули через зміну клімату.

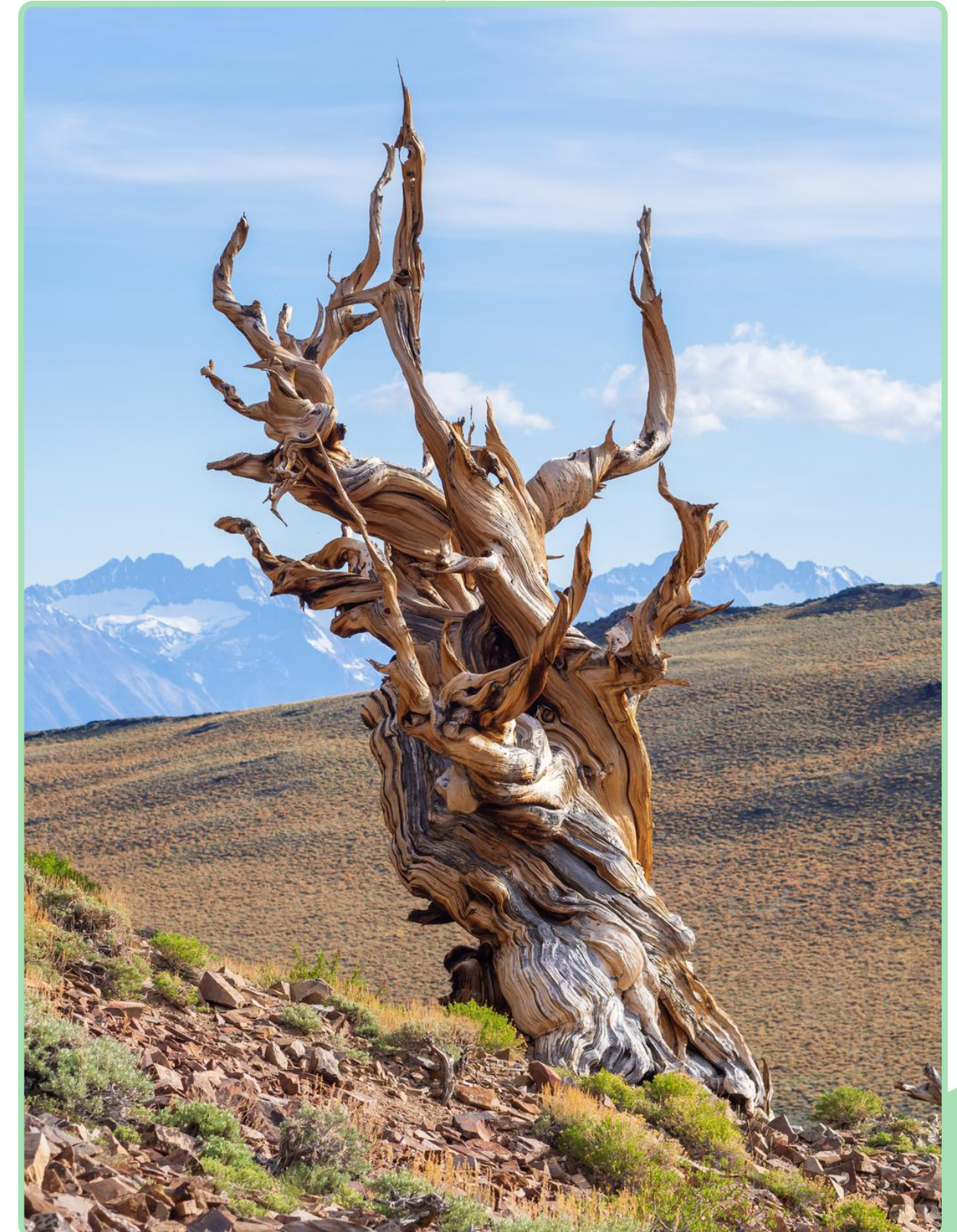
Сосна остиста

Місце зростання:

- Високогір'я Білих гір у Каліфорнії, а також у штатах Невада та Юта (США).

Особливості:

- Ці дерева ростуть в екстремальних умовах: висота понад 3000 метрів, де панують крижані вітри та бідні доломітові ґрунти. Дуже повільно ростуть.
- Стратегія виживання цих дерев — надзвичайна економія. За надто суворих умов, дерево дозволяє частині себе «померти»: кора відмирає, залишаючи лише тонку смужку живої тканини, яка живить одну єдину гілку. Саме така комбінація живої та мертвої частин дерева, створює їхній фантастичний, покручений вигляд.
- На жаль, через глобальне потепління, дерева опинились під загрозою. Суворий холод високогір'я захищав їх від шкідників, але зараз жуки-короїди почали підніматися вище в гори. Лісові пожежі, які стають дедалі масштабнішими, загрожують знищити дерева за лічені години.

Дерево-квітка або «Гарматне дерево»

Місце зростання:

- Тропічні дощові ліси Центральної та Південної Америки (басейн Амазонки, Гвіана).

Особливості:

- Гарматному дереву притаманне рідкісне явище — кауліфлорія.
- Величезні, воскові суцвіття довжиною до трьох метрів ростуть прямо зі стовбура, утворюючи каскад яскраво-рожевих та помаранчевих квітів. Їхній аромат настільки інтенсивний, що його можна відчуті за десятки метрів, особливо вранці та ввечері, коли дерево приваблює своїх головних запилювачів — кажанів та бджіл.
- Плід до 25 см у діаметрі. Коли він дозріває і падає на землю, то розбивається з гучним звуком, що нагадує постріл гармати. Всередині міститься синювата м'якоть, яка при контакті з повітрям окислюється і починає видавати різкий, неприємний запах, що відлякує людей, але приваблює тварин-гурманів. На одному дереві росте до 150 плодів по декілька кг, що становить небезпеку для туристів.
- В Амазонії ці дерева страждають від вирубки лісів, а зміна екосистеми впливає на популяцію кажанів-запилювачів: якщо зникнуть вони — зникне і цей дивовижний вид.

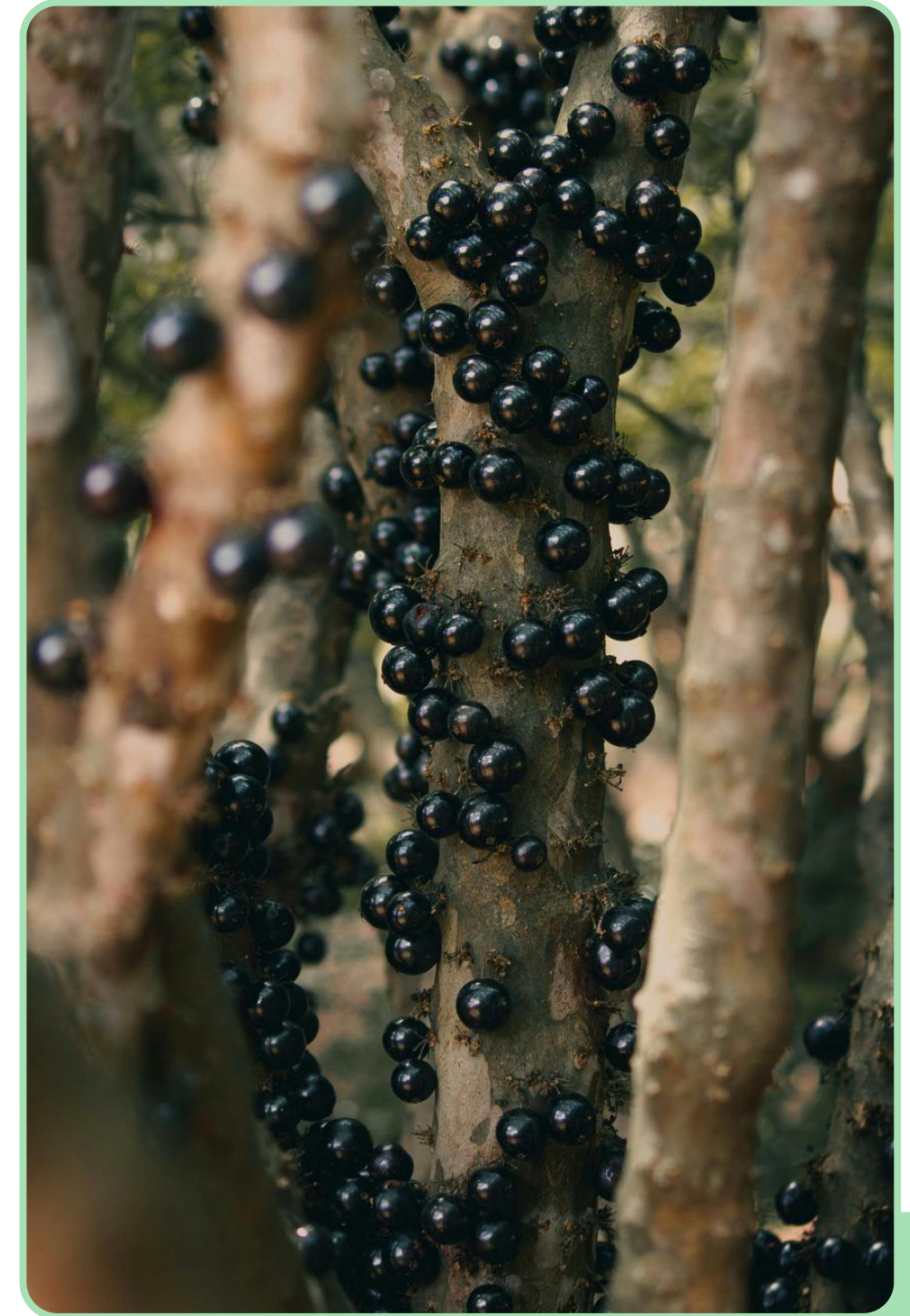
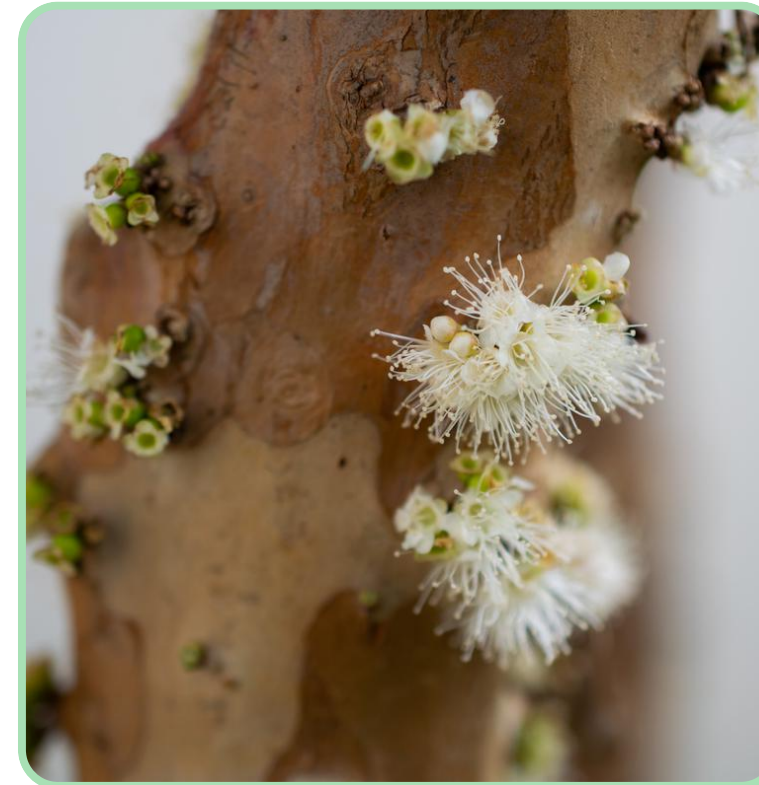
Жаботикаба

Місце зростання:

- Вічнозелені ліси Бразилії, Парагваю та Болівії.

Особливості:

- Цьому дереву притаманне рідкісне явище — кауліфлорія (квіти та плоди ростуть на стовбурі та товстих гілках дерева).
- Плоди жаботикаби нагадують виноград — і за виглядом, і за смаком, тому його ще називають Бразильське виноградне дерево, місцеві жителі використовують плоди для приготування джемів, лікерів та вин.
- Незважаючи на те, що дерево росте дуже повільно, за сприятливих умов та достатнього поливу воно може давати врожай до п'яти разів на рік.
- Стратегія розташування плодів на стовбурі допомагає дереву привабити тварин, які не вміють літати або лазити по тонких гілках, що забезпечує поширення насіння.

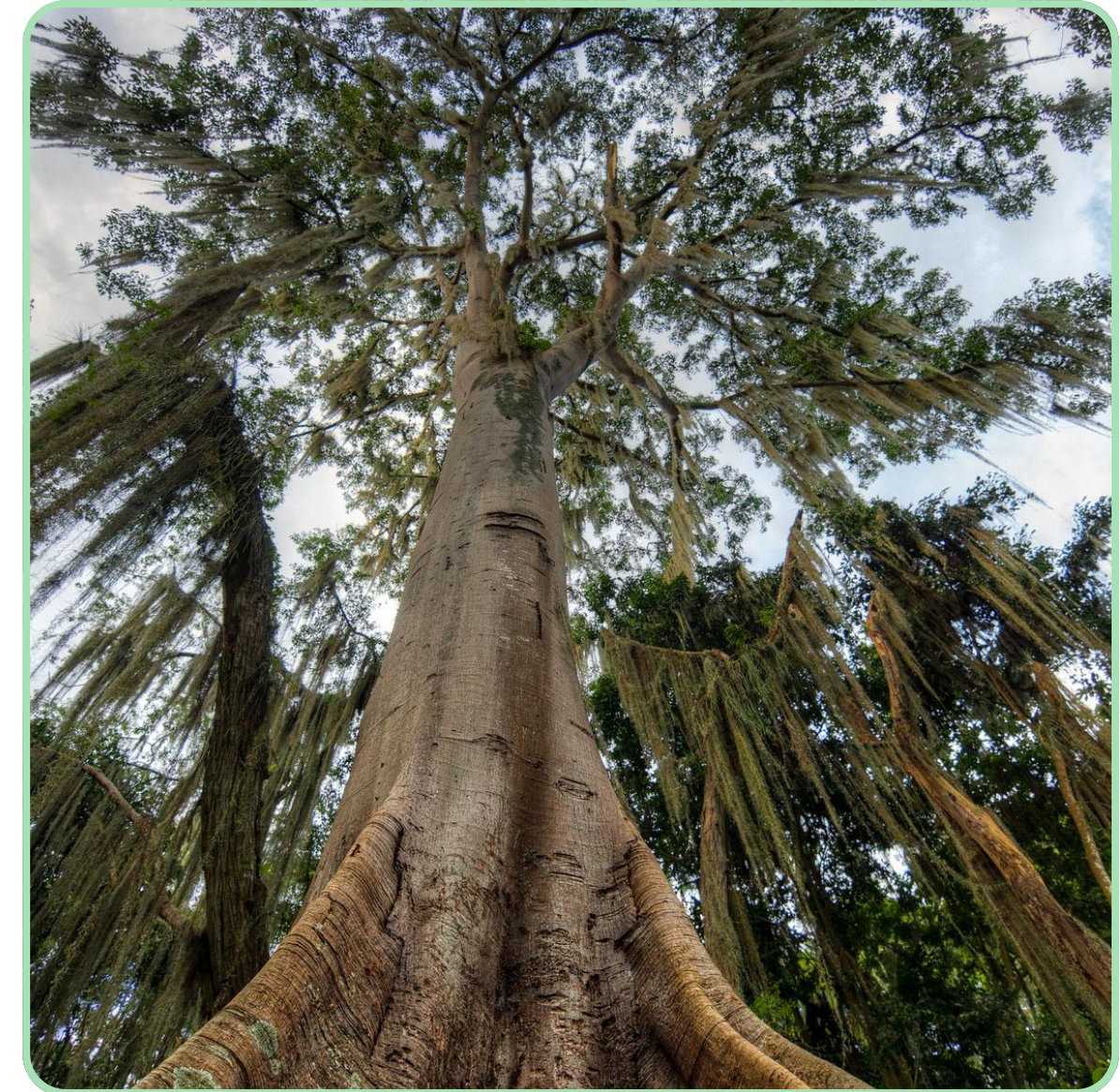
Сейба або Бавовняне дерево

Місце зростання:

- Тропічні дощові ліси Центральної та Південної Америки, Західної Африки, Південно-Східної Азії

Особливості:

- Може сягати 70 метрів у висоту.
- Для утримання такої висоти дерево розвиває вражаючі дошкоподібні корені.
- Ці пласкі вирости можуть підніматися на 5–10 метрів вгору по стовбуру і розходитися на десятки метрів у боки, створюючи живі стіни та лабіринти.
- Сейба страждає від вирубування сусідніх дерев, вона стає вразливою до сильних вітрів: через величезну вітрильність своєї крони ці велетні можуть падати під час буревіїв, позбавлені природного захисту лісового масиву.
- Зникнення одного такого дерева — це трагедія для екосистеми, адже в його кроні мешкають сотні видів епіфітів, комах та птахів.

Баньян

Місце зростання:

- Індія, Бангладеш та Шрі-Ланка

Особливості:

- Баньян вважається одним із найбільших дерев у світі за площею крони.
- Формує повітряні корені, які, досягаючи землі, вкорінюються і перетворюються на додаткові опори для дерева.
- Великий баньян — це ліс в одному дереві.
- Для місцевих мешканців баньян — це священний символ вічного життя та мудрості. Під його кроною традиційно збиралися філософи та торговці.

Динамітне дерево або хура вибухова

Місце зростання:

- Вологі тропічні ліси Амазонії, басейн річки Оріноко, а також деякі острови Карибського басейну.

Особливості:

- Плоди зовні нагадують маленькі декоративні гарбузики.
- Коли плід повністю дозріває і висихає, він буквально вибухає з гучним звуком, що нагадує постріл із пістолета. Насіння при цьому розлітається в радіусі до 45 метрів зі швидкістю понад 250 км/год, це дозволяє дереву розповсюджувати насіння на великі площі
- Стовбур вкритий гострими шипами. Це захист від тварин, які могли б пошкодити плоди або кору. Також, кожна частина дерева, просякнута отруйним соком, схожим на молоко. При потраплянні на шкіру він викликає сильні хімічні опіки, а при потраплянні в очі може призвести до тимчасової або навіть повної сліпоти.

Стручкове дерево або ріжкове дерево

Місце зростання:

- Сухі субтропічні регіони Середземномор'я, Північної Африки та Близького Сходу. Зустрічається на схилах Кіпру, Греції, Італії та Ізраїлю.

Особливості:

- «Основа карата» - так іноді називають це дерево
- Насіння цього дерева має унікальну біологічну властивість: кожна насінина, незалежно від умов зростання, важить майже однаково — приблизно 0,2 грама. У стародавні часи ювеліри та аптекарі Сходу використовували це насіння як еталонну міру ваги. Саме від грецької назви дерева «кератос» походить слово «карат», яким ми й досі вимірюємо вагу діамантів та чистоту золота.
- На Кіпрі та в Португалії діють державні програми із захисту кербу, оскільки він вважається «чорним золотом» цих земель.

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Яке дерево можна назвати справжнім «художником»
через його різнокольорову кору?*

- А) Фарбований дуб
- Б) Райдужний евкаліпт
- В) Кольорова береза
- Г) Графітна сосна

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Яке дерево можна назвати справжнім «художником»
через його різнокольорову кору?*

Б) Райдужний евкаліпт

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Що станеться, якщо ви надріжете кору
Драконового дерева?*

- А) Піде дим
- Б) Потече біле молоко
- В) Потече яскраво-червона смола
- Г) Нічого не станеться, воно кам'яне

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Що станеться, якщо ви надріжете кору
Драконового дерева?*

В) Потече яскраво-червона
смола

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Скільки води може запасти в собі товстий баобаб
під час сезону дощів?*

А) 100 літрів

Б) 1 000 літрів

В) 120 000 літрів

Г) він не запасає воду

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Скільки води може запасти
в собі товстий баобаб
під час сезону дощів?*

В) 120 000 літрів

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Насіння якого дерева використовували ювеліри як
еталон ваги (карат)?*

- А) Кавове дерево*
- Б) Рожкове дерево*
- В) Мигдаль*
- Г) Волоський горіх*

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Насіння якого дерева використовували ювеліри як
еталон ваги (карат)?*

Б) Рожкове дерево

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*На якому дереві плоди ростуть прямо на стовбурі, а
не на гілках?*

А) Жаботикаба

Б) Яблуня

В) Груша

Г) Вишня

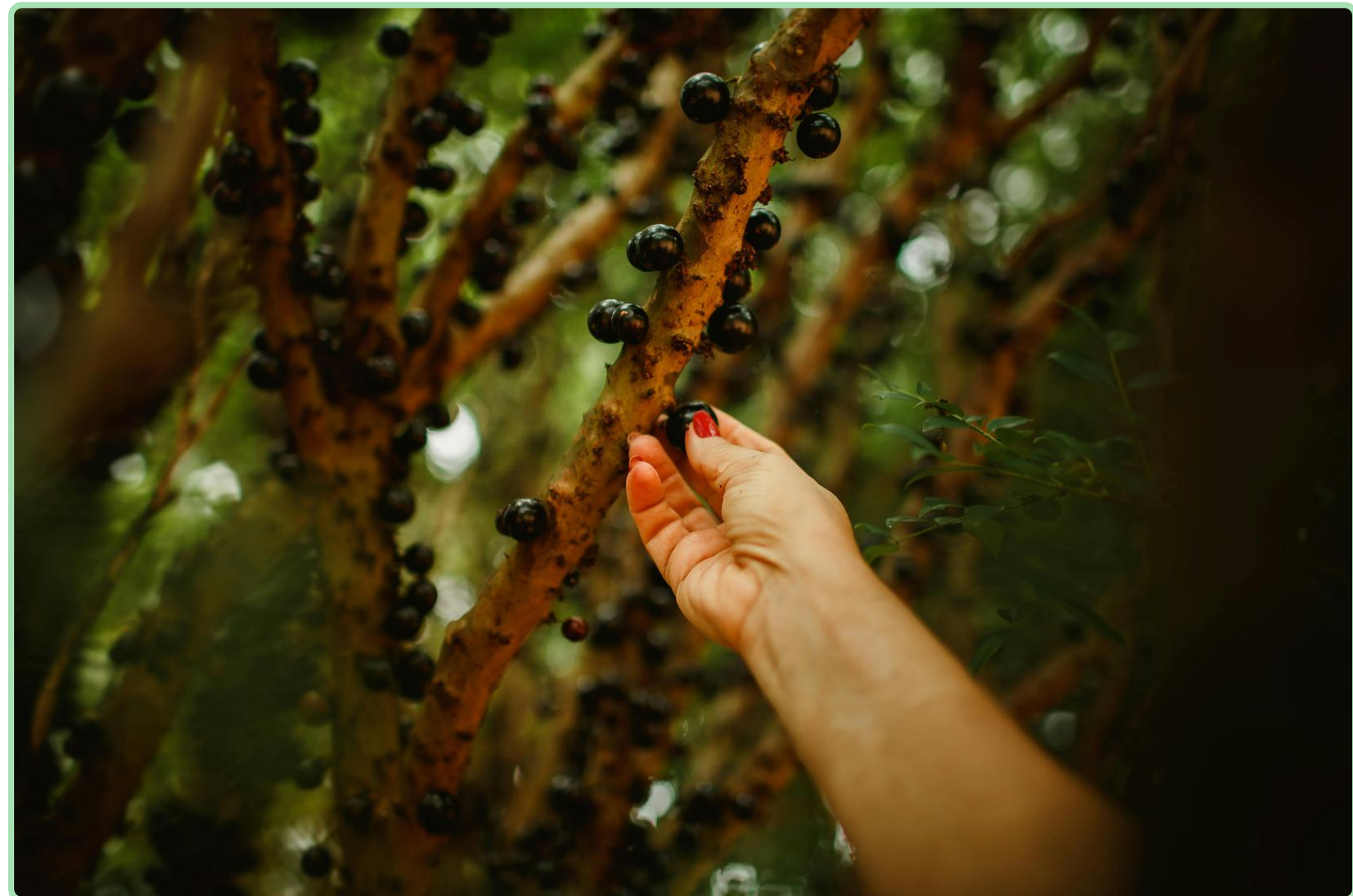

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

На якому дереві плоди ростуть прямо на стовбурі?

А) Жаботикаба

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Який головний «подарунок» дарують нам ліси
щосекунди?*

А) Дрова

Б) Кисень

В) Тінь

Г) Смачні ягоди

Вікторина «Зелений детектив: таємниці лісових велетнів»

*Який головний «подарунок» дарують нам ліси
щосекунди?*

 Б) Кисень

Ми в соціальних мережах

Видавництво
«Ранок»: природничі
науки

Viber-спільнота
вчителів біології

Підписуйтесь на наші сторінки

